

Оцінка фінансової грамотності українців

Проведене Info Sapiens в рамках спільної програми Українського Жіночого Конгресу та Ощадбанку, спрямованої на підвищення фінансової грамотності жінок в регіонах.

Контактна особа: Інна Волосевич, inna.volosevych@sapiens.com.ua

Червень 2025

МЕТОД

- Телефонне інтерв'ю CATI (Computer Assisted Telephone Interviewing)
- Омнібус, травнева хвиля 2025 року

ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ

- Чоловіки/жінки віком 16+ років

ВИБІРКА

- 1000 респондентів. Вибірка репрезентативна для населення (віком 16 років і старше) за статтю, віком, розміром населеного пункту, областю проживання до повномасштабного вторгнення (згідно даним Державної служби статистики станом на 1.01.2022)

ГЕОГРАФІЯ

- Вся Україна за винятком тимчасово окупованих територій АР Крим та м. Севастополь, Донецької і Луганської областей та інших, що перебувають під окупацією

ПОЛЬОВІ РОБОТИ

- 10-20 червня, 2025

Теоретична похибка вибірки не перевищує 3,1% з вірогідністю 0.95%.

1. Рівень фінансової грамотності українських жінок та чоловіків не є високим:
 - Лише 31% можуть перерахувати місячну ставку за кредитом в річну;
 - Більшість схильні витратити залишкові кошти або просто зберігати їх в готівці чи на рахунку, лише 41% схильні інвестувати кошти (хоча б у формі депозиту). В умовній ситуації з великою сумою грошей ця частка зростає до 61%
 - Лише 69% знають, що місцеві бюджети переважно наповнюються місцевими фізичними та юридичними особами, а не державою.
 - Більшість українців необізнані в усіх фінансових темах, крім курсу валют.
2. Найпривабливішими інвестиціями є навчання, нерухомість, власний бізнес, депозити.

3. За досліджуваними показниками, рівень фінансової грамотності жінок дещо нижчий, ніж у чоловіків, попри вищий рівень освіти. Це може пояснюватися:

- Обмеженим доступом жінок до фінансових ресурсів - навіть із урахуванням вікових чинників. Внаслідок цього вони мають менше можливостей практикувати управління вільними коштами. Водночас недостатній рівень фінансової грамотності сам по собі сприяє збереженню або поглибленню бідності, формуючи замкнене коло.
- Гендерними очікуваннями щодо того, що чоловіки мають більше заробляти, забезпечувати сім'ю, займатись політикою.

4. Відносно найбагатші люди 30-39 років і вони ж найбільше обізнані в інвестиціях, люди старше 60 років — найбідніші і найменш обізнані.

5. Найвища фінансова грамотність серед киян і мешканців великих міст і вони ж найбагатші, найнижча — серед сіл, і вони ж найбідніші. Щодо регіонів, окрім Києва, найвищий рівень спостерігається серед мешканців заходу України, а найнижчий — серед мешканців півдня і сходу, які одночасно є зараз найбіднішими.

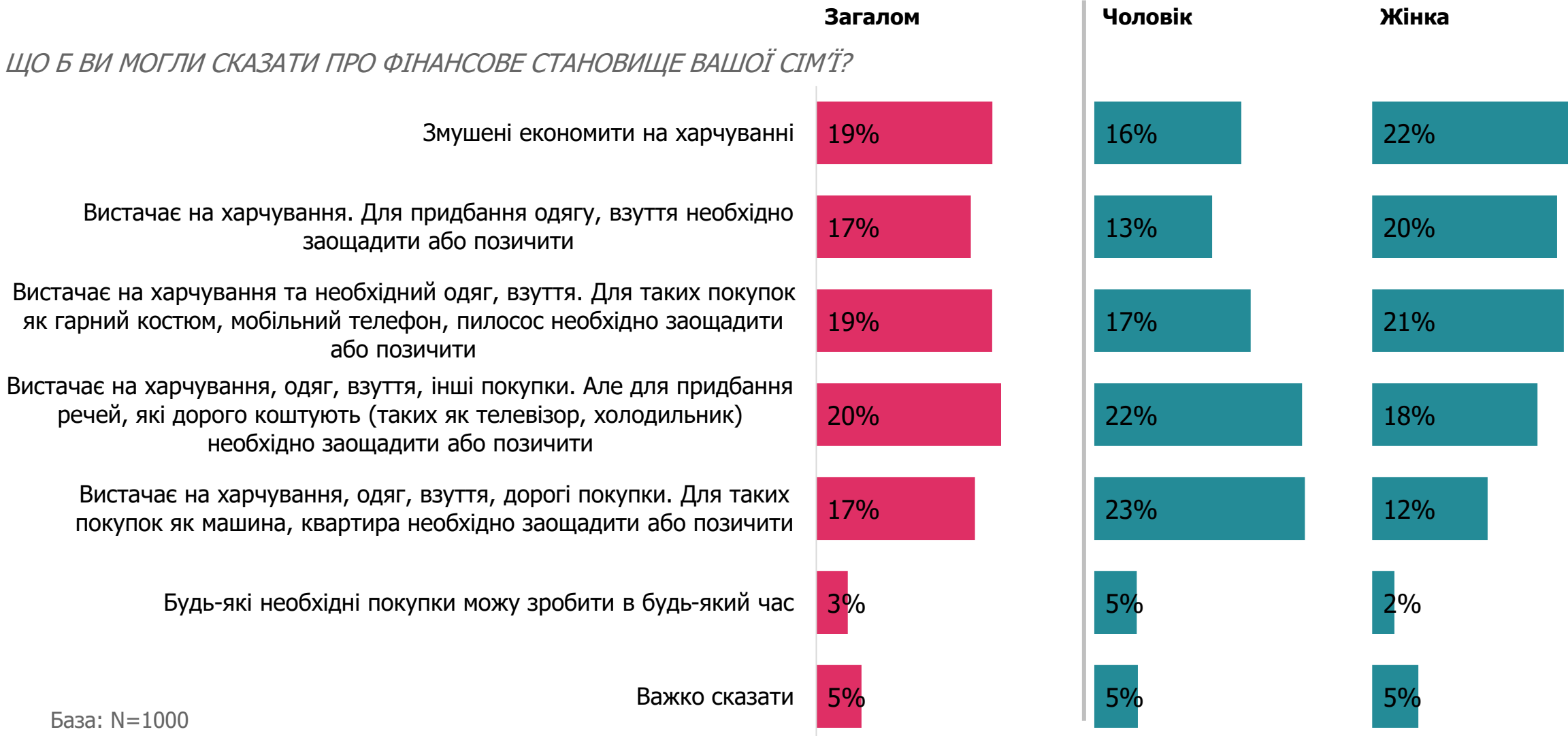
ВИСНОВКИ (3)

6. 53% жінок і 44% чоловіків зацікавлені в безкоштовних курсах фінансової грамотності.
7. Найцікавішими темами для навчання є власний бізнес, гранти на навчання або бізнес, заощадження та інвестиції, бюджет громади.
8. Онлайн курс є найкращим форматом і для чоловіків, і для жінок; разом з тим жінки більше зацікавлені в офлайн курсі, ніж чоловіки. Єдиною віковою групою, що надає перевагу офлайн курсу, є люди старше 60 років.

Фінансова грамотність

Жінки значно бідніші, ніж чоловіки і це є одним з пояснень їх нижчої фінансової грамотності, що ми побачимо далі. Водночас нижча фінансова грамотність сприяє бідності, створюючи «замкнене коло». Якщо не рахувати дітей на утриманні відносно найбагатші люди 30-39 років і вони ж найбільше обізнані в інвестиціях, пенсіонери найбідніші і найменш обізнані

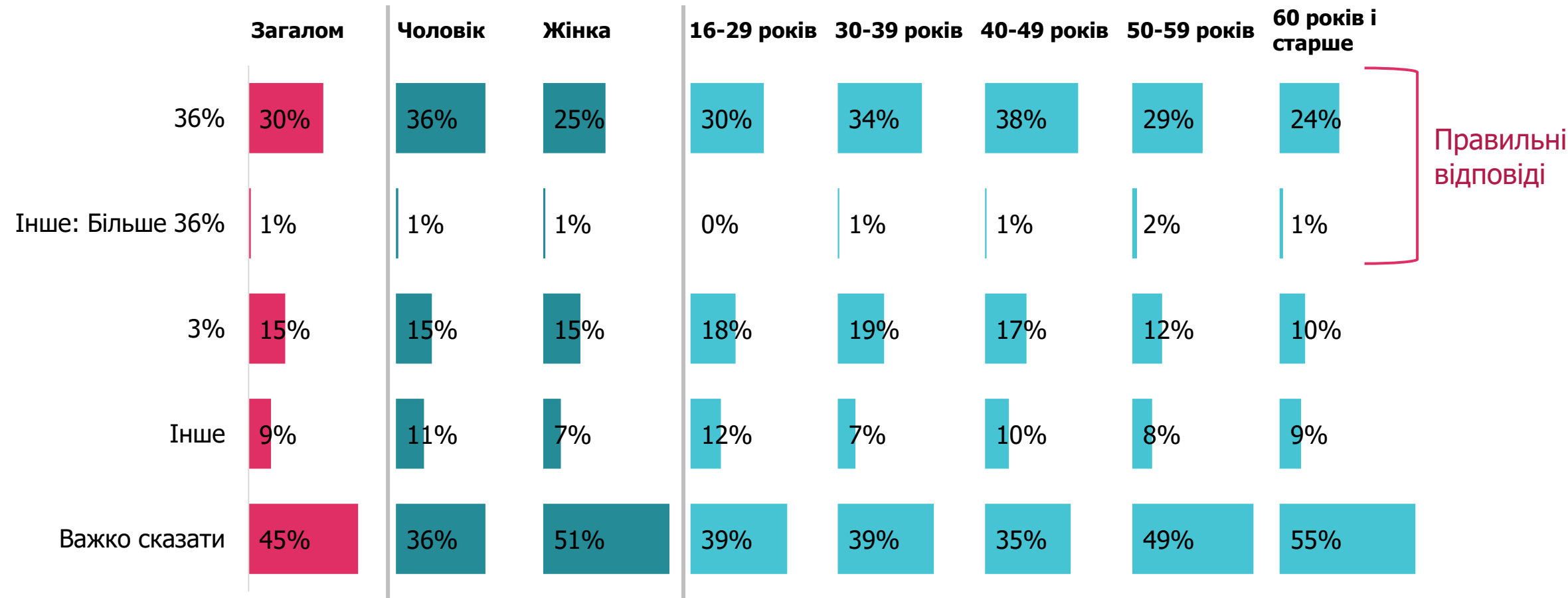
База: N=1000

Дослідження: Оцінка рівня фінансової грамотності українців | 10-20 червня, 2025

Лише чверть жінок змогли перерахувати місячну ставку за кредитом в річну; серед чоловіків таких 37%*. Найчастіше це змогли зробити люди 40-49 років, а найрідше - пенсіонери

ЯКЩО МІСЯЧНА ПРОЦЕНТНА СТАВКА ЗА КРЕДИТОМ 3%, ЯКОЮ БУДЕ РІЧНА ПРОЦЕНТНА СТАВКА?

* Деякі банки нараховують % на тіло кредиту із % тому в частини респондентів вийшло більше 36% з врахуванням специфічних формул/комісій

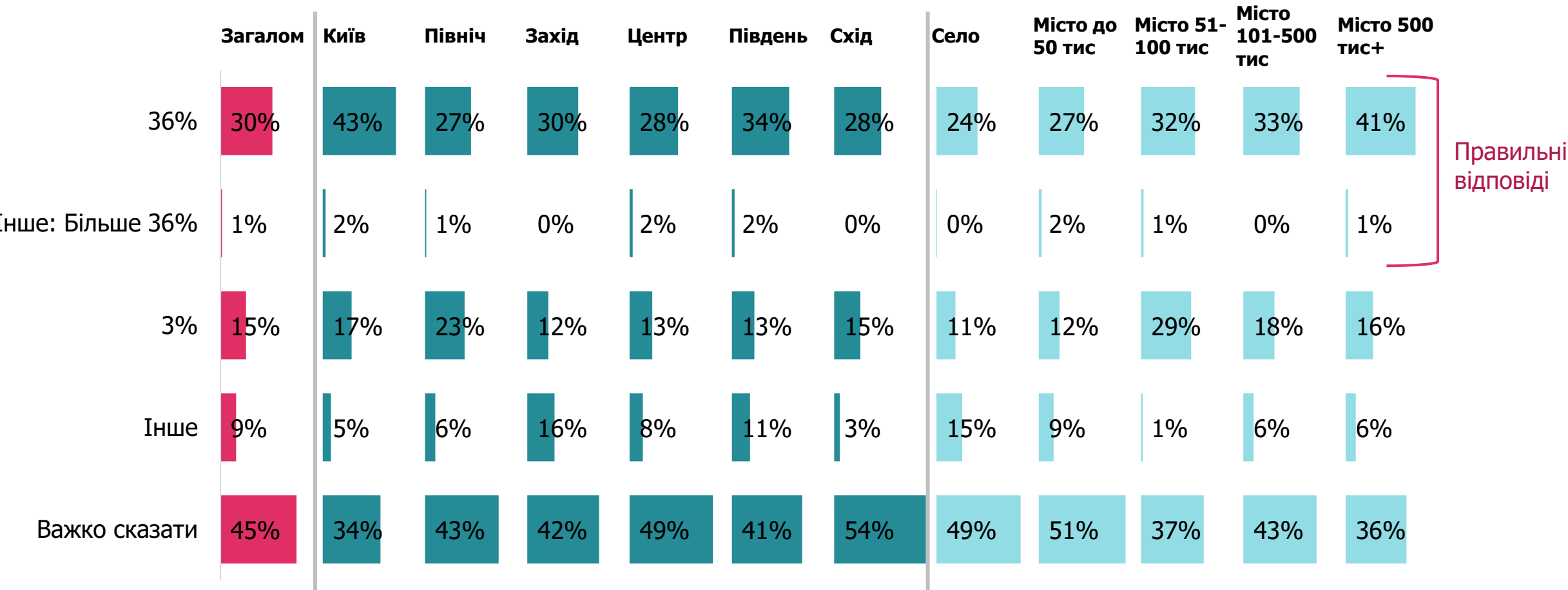
База: N=1000

Дослідження: Оцінка рівня фінансової грамотності українців | 10-20 червня, 2025

Лише чверть мешканців сіл змогли перерахувати місячну ставку за кредитом в річну; серед жителів великих міст таких 42%

IS
InfoSapiens

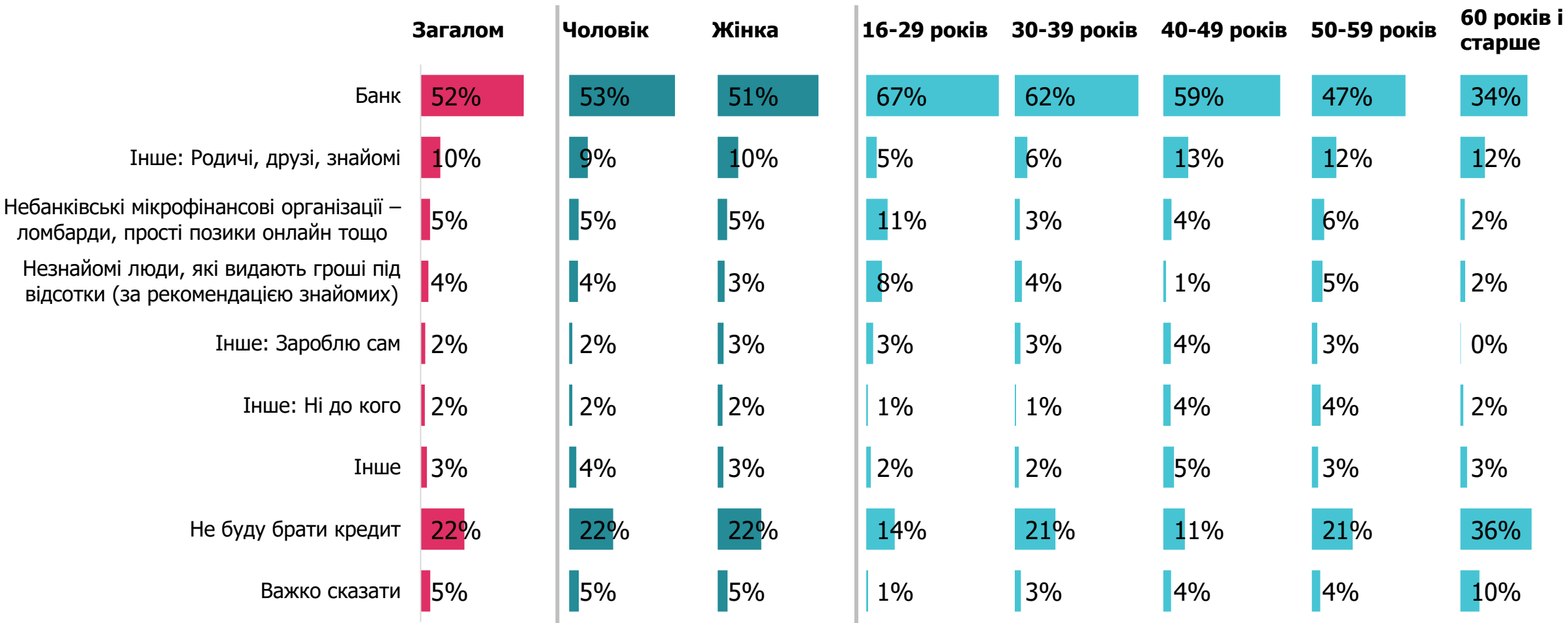
ЯКЩО МІСЯЧНА ПРОЦЕНТНА СТАВКА ЗА КРЕДИТОМ 3%, ЯКОЮ БУДЕ РІЧНА ПРОЦЕНТНА СТАВКА?

Лише половина українців звернулись би за кредитом в банк, а 9% в небанківські організації та/або до незнайомих людей, що може загрожувати борговим рабством. Останній показник однаковий серед чоловіків і жінок, хоча зазвичай жінки менш схильні ризикувати

УЯВИМО, ЩО ВАМ ПОТРІБНІ ГРОШІ, А ЗНАЙОМІ ЛЮДИ НЕ МОЖУТЬ ВАМ ПОЗИЧИТИ ПОТРІБНУ СУМУ. КУДИ Б ВИ ЗВЕРТАЛИСЬ?

Кияни найчастіше звернулись би за кредитом в банк, а мешканці сіл і Сходу - найрідше

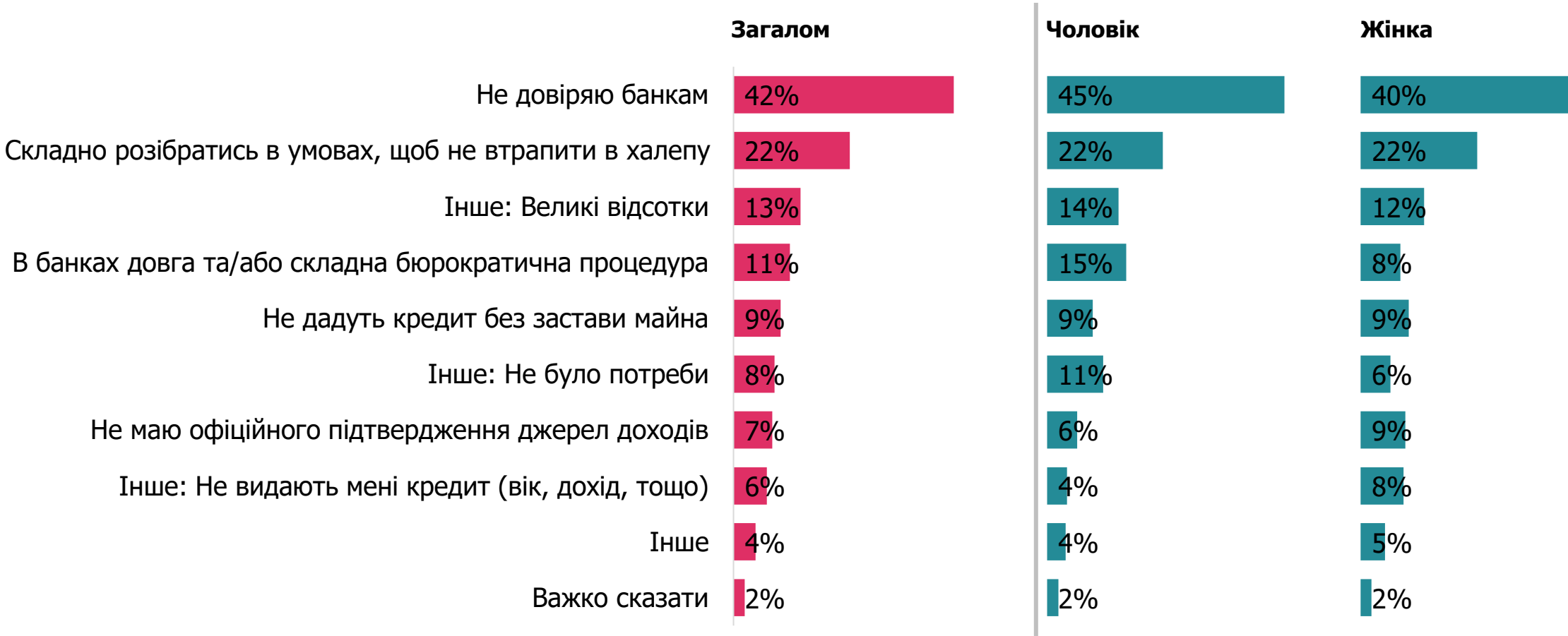
УЯВІМО, ЩО ВАМ ПОТРІБНІ ГРОШІ, А ЗНАЙОМІ ЛЮДИ НЕ МОЖУТЬ ВАМ ПОЗИЧИТИ ПОТРІБНУ СУМУ. КУДИ Б ВИ ЗВЕРТАЛИСЬ?

	Загалом	Київ	Північ	Захід	Центр	Південь	Схід	Село	Місто до 50 тис	Місто 51-100 тис	Місто 101-500 тис	Місто 500 тис+
Банк	52%	63%	53%	56%	55%	47%	37%	48%	51%	52%	54%	58%
Інше: Родичі, друзі, знайомі	10%	6%	10%	11%	12%	14%	2%	13%	13%	1%	9%	7%
Небанківські мікрофінансові організації – ломбарди, прості позики онлайн тощо	5%	4%	5%	3%	4%	6%	8%	2%	6%	1%	6%	8%
Незнайомі люди, які видають гроші під відсотки (за рекомендацією знайомих)	4%	3%	3%	4%	3%	6%	4%	4%	4%	4%	3%	4%
Інше: Зароблю сам	2%	2%	1%	3%	2%	2%	5%	2%	3%	4%	2%	3%
Інше: Ні до кого	2%	0%	1%	5%	1%	1%	3%	2%	3%	2%	3%	1%
Інше	3%	4%	4%	3%	4%	3%	2%	4%	1%	4%	5%	2%
Не буду брати кредит	22%	16%	22%	16%	22%	21%	39%	22%	21%	29%	20%	22%
Важко сказати	5%	10%	4%	5%	5%	5%	4%	5%	5%	4%	3%	5%

Найчастіші причини відмови від звернення до банку за кредитом – недовіра, складність умов, великі відсотки, бюрократія

ЧОМУ ВИ НЕ ЗВЕРНЕТЕСЬ ДО БАНКУ?

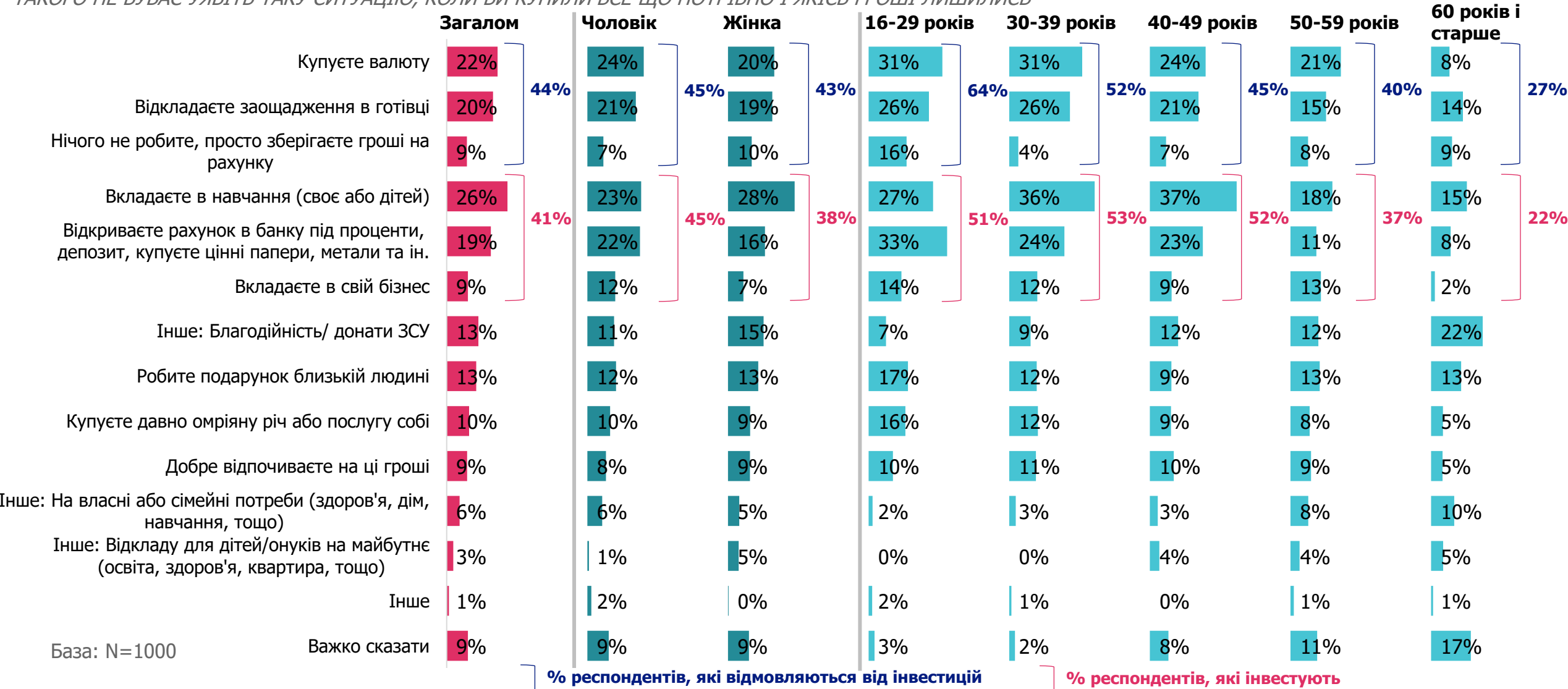
База: N=210 (частка респондентів, які не звернуться до банку за позикою)

Дослідження: Оцінка рівня фінансової грамотності українців | 10-20 червня, 2025

Частка українців, які відкладають заощадження в готівці або лишають на рахунку, дещо перевищує частку тих, хто їх інвестує. 38% жінок схильні інвестувати залишкові кошти, а серед чоловіків таких 45%. Найчастіше жінки інвестували б в навчання, лише 16% використали б безготівкові інвестиційні інструменти. Серед чоловіків інвестиції в навчання та безготівкові інструменти однаково привабливі

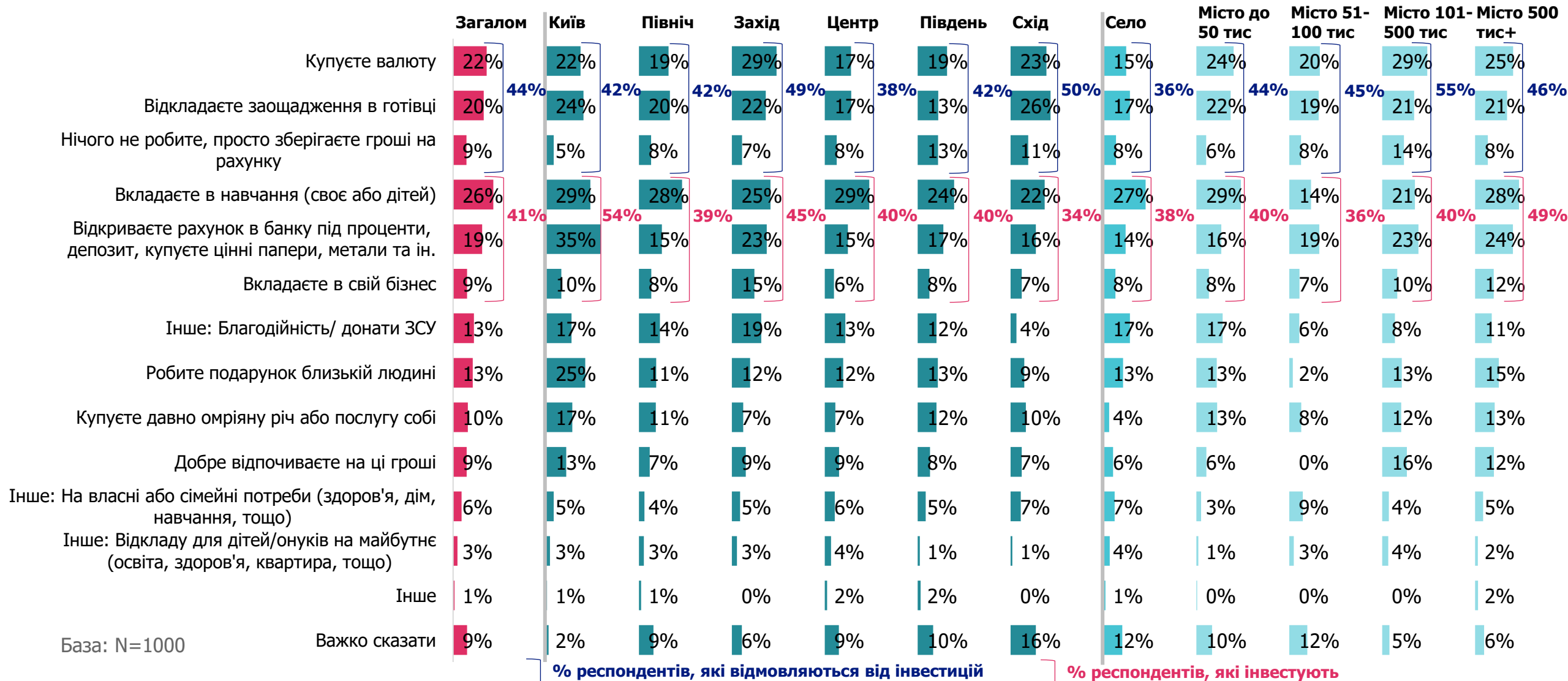
ЯКЩО ПІСЛЯ УСІХ ВАШИХ НЕОБХІДНИХ ВИТРАТ У ВАС ЗАЛИШАЄТЬСЯ ЩЕ ЗНАЧНА СУМА ГРОШЕЙ ЦО ВИ НАЙЧАСТІШЕ З НИМИ РОБИТЕ? ЯКЩО ТАКОГО НЕ БУВАЄ УЯВІТЬ ТАКУ СИТУАЦІЮ, КОЛИ ВИ КУПИЛИ ВСЕ ЦО ПОТРІБНО І ЯКІСЬ ГРОШІ ЛИШИЛИСЬ

Найчастіше схильні робити інвестиції мешканці Заходу і великих міст, найрідше – мешканці сіл та невеликих міст та мешканці Сходу

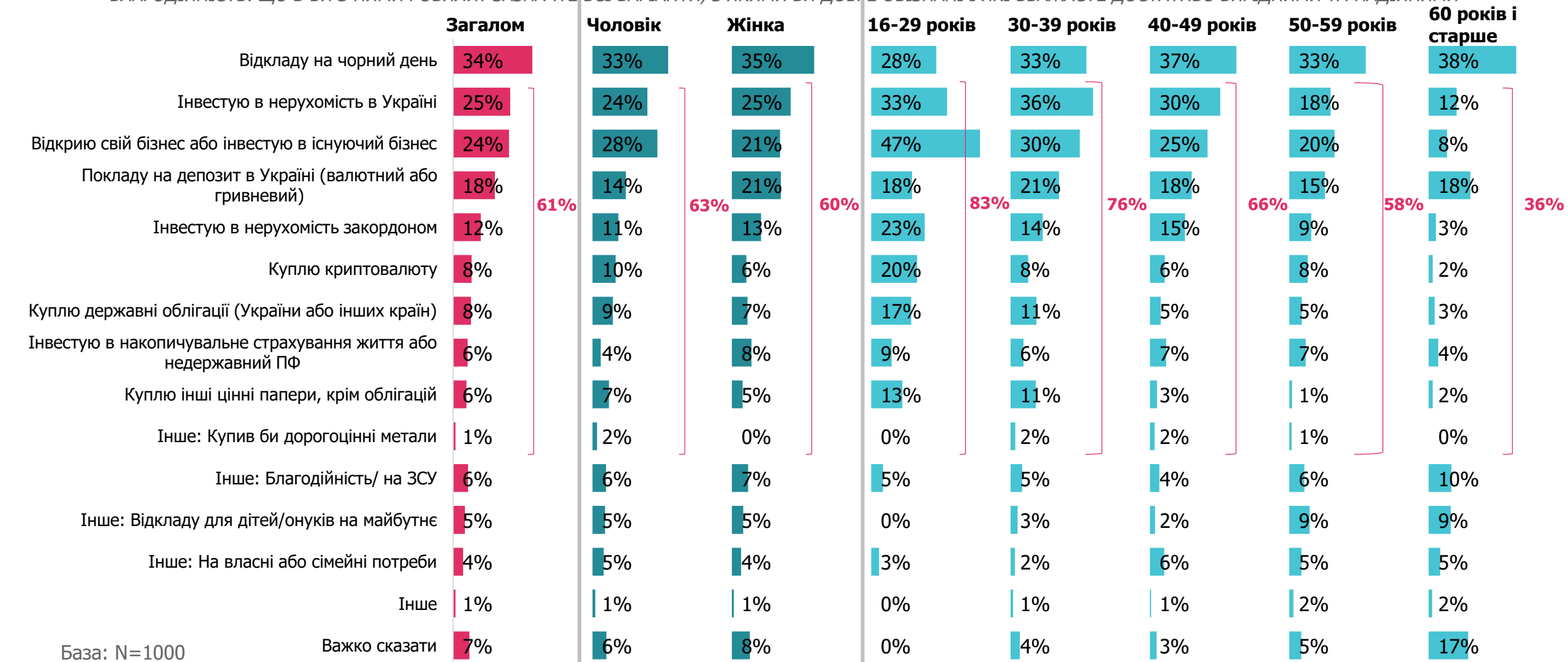
ЯКЩО ПІСЛЯ УСІХ ВАШИХ НЕОБХІДНИХ ВИТРАТ У ВАС ЗАЛИШАЄТЬСЯ ЩЕ ЗНАЧНА СУМА ГРОШЕЙ ЩО ВИ НАЙЧАСТІШЕ З НИМИ РОБИТЕ? ЯКЩО ТАКОГО НЕ БУВАЄ УЯВІТЬ ТАКУ СИТУАЦІЮ, КОЛИ ВИ КУПИЛИ ВСЕ ЩО ПОТРІБНО І ЯКІСЬ ГРОШІ ЛИШИЛИСЬ

У питанні про великі надлишкові суми частка прихильників інвестицій збільшується і вирівнюється серед жінок і чоловіків (отже, у відповідь на попереднє питання менша готовність жінок до інвестування пояснювалась більшими незадоволеними потребами) Для жінок найпривабливішими є інвестиції в нерухомість в Україні, а для чоловіків – в бізнес

УЯВІМО, ЩО У ВАС Є ВЕЛИКА СУМА КОШТІВ, ЯКУ ВИ НЕ ПЛАНУЄТЕ ВИТРАТИТИ НА НЕОБХІДНІ ПОКУПКИ ЧИ ПОТРЕБИ РОДИНИ, ЧИ НА ДОНАТИ В ЗСУ АБО БЛАГОДІЙНІСТЬ. ЩО Б ВИ З НИМИ РОБИЛИ? ЗАЗНАЧТЕ ВСІ ВАРІАНТИ, З ЯКИМИ ВИ ДОБРЕ ОБІЗНАНІ І ЯКІ ВВАЖАЄТЕ ДОСТАТНЬО ВИГІДНИМИ ТА НАДІЙНИМИ

База: N=1000

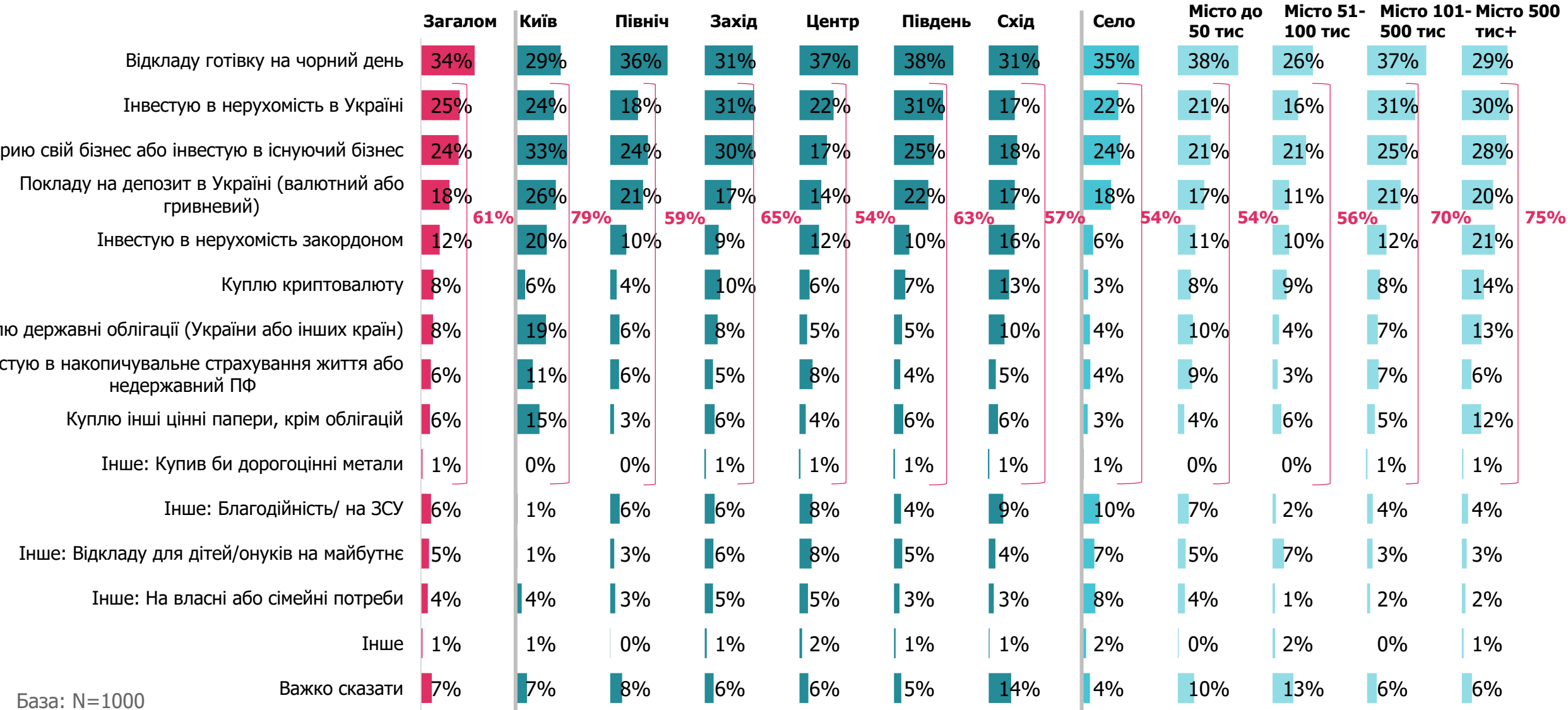
Дослідження: Оцінка рівня фінансової грамотності українців | 10-20 червня, 2025

]**% респондентів, які інвестують**

Власний бізнес є найбільш привабливим для мешканців Західного регіону і великих міст. Мешканці сіл, малих і середніх міст виявляють меншу готовність до інвестицій ніж мешканці великих міст

УЯВІМО, ЩО У ВАС Є ВЕЛИКА СУМА КОШТІВ, ЯКУ ВИ НЕ ПЛАНУЄТЕ ВИТРАТИТИ НА НЕОБХІДНІ ПОКУПКИ ЧИ ПОТРЕБИ РОДИНИ, ЧИ НА ДОНАТИ В ЗСУ АБО БЛАГОДІЙНІСТЬ. ЩО Б ВИ З НИМИ РОБИЛИ? ЗАЗНАЧТЕ ВСІ ВАРІАНТИ, З ЯКИМИ ВИ ДОБРЕ ОБІЗНАНІ І ЯКІ ВВАЖАЄТЕ ДОСТАТНЬО ВИГІДНИМИ ТА НАДІЙНИМИ

База: N=1000

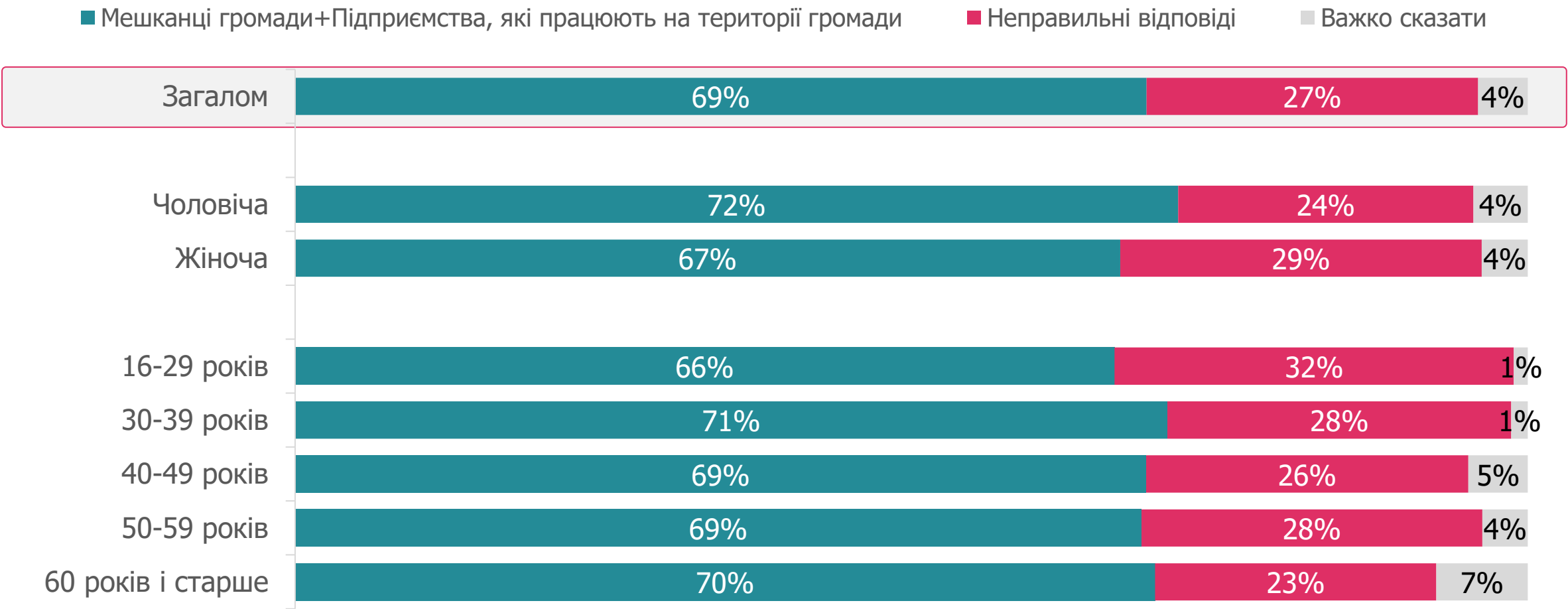
Дослідження: Оцінка рівня фінансової грамотності українців | 10-20 червня, 2025

% респондентів, які інвестують

Третина жінок і чверть чоловіків не знають джерела наповнення бюджету громади або помилково приписують це державі (державні субвенції складають відносно невелику частину місцевих бюджетів). Молодь дещо рідше дає правильні відповіді, ніж старші групи

IS
InfoSapiens

НА ВАШ ПОГЛЯД, ХТО В ОСНОВНОМУ НАПОВНЮЄ БЮДЖЕТ ГРОМАДИ?

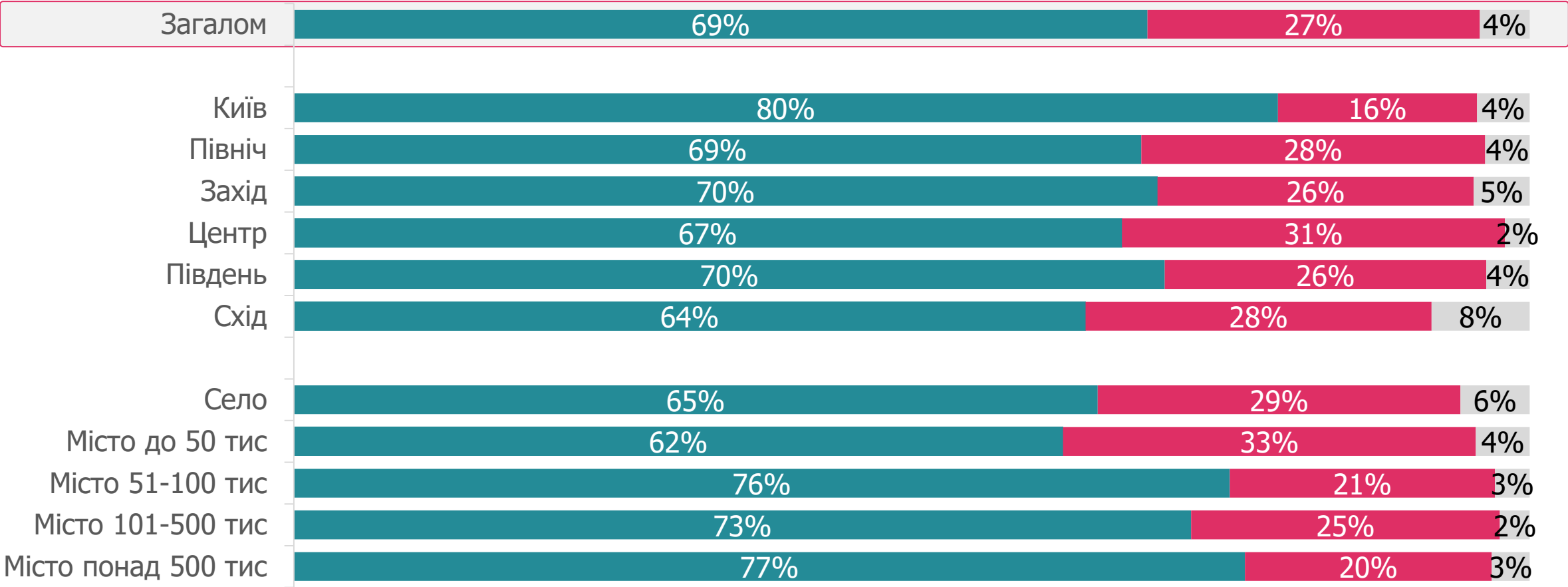

Мешканці великих міст найбільш обізнані про джерела місцевих бюджетів, мешканці сіл і малих міст, а також Східного регіону – найменше

НА ВАШ ПОГЛЯД, ХТО В ОСНОВНОМУ НАПОВНЮЄ БЮДЖЕТ ГРОМАДИ?

■ Мешканці громади+Підприємства, які працюють на території громади ■ Неправильні відповіді ■ Важко сказати

База: N=1000

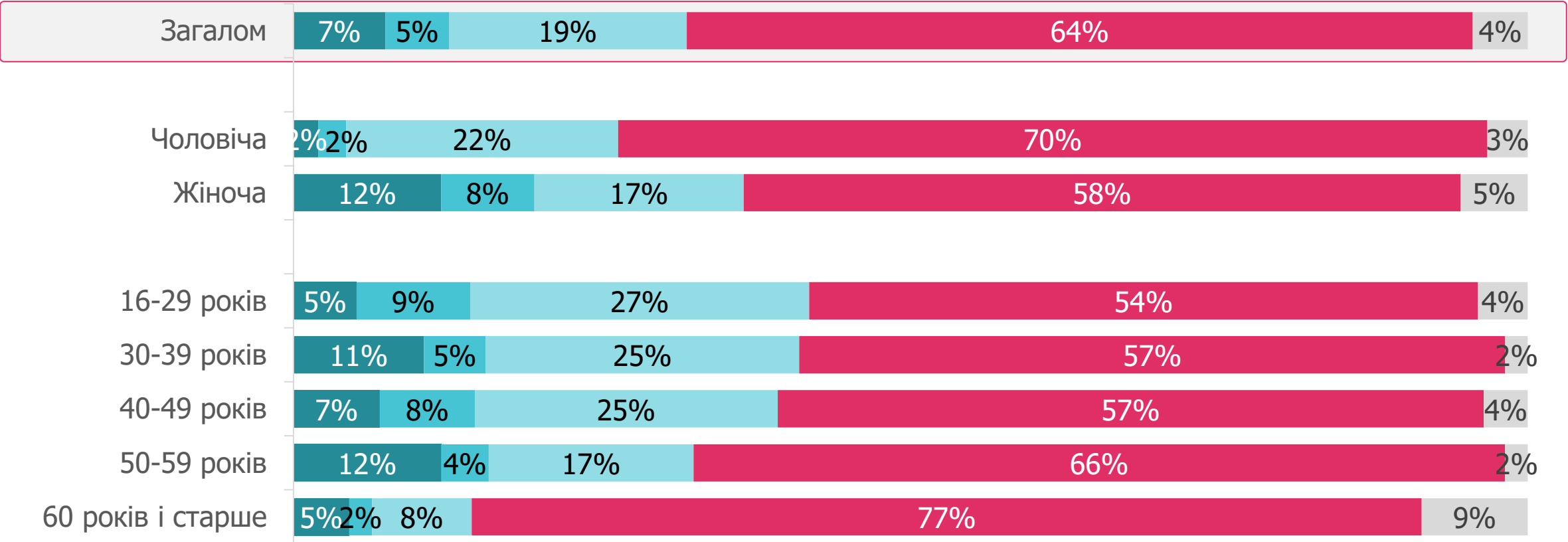
Дослідження: Оцінка рівня фінансової грамотності українців | 10-20 червня, 2025

37% жінок і 27% чоловіків хоча б іноді просять гроші у чоловіка/дружини

ЧИ ДОВОДИТЬСЯ ВАМ ПРОСИТИ ГРОШІ У СВОГО ЧОЛОВІКА/ПАРТНЕРА (ЖІНКИ/ПАРТНЕРКИ) НА СЕБЕ АБО НА ВИТРАТИ ДОМАШНЬОГО ГОСПОДАРСТВА?

■ Так, завжди ■ Так, часто ■ Так, іноді ■ Ніколи ■ Важко сказати

База: N=1000

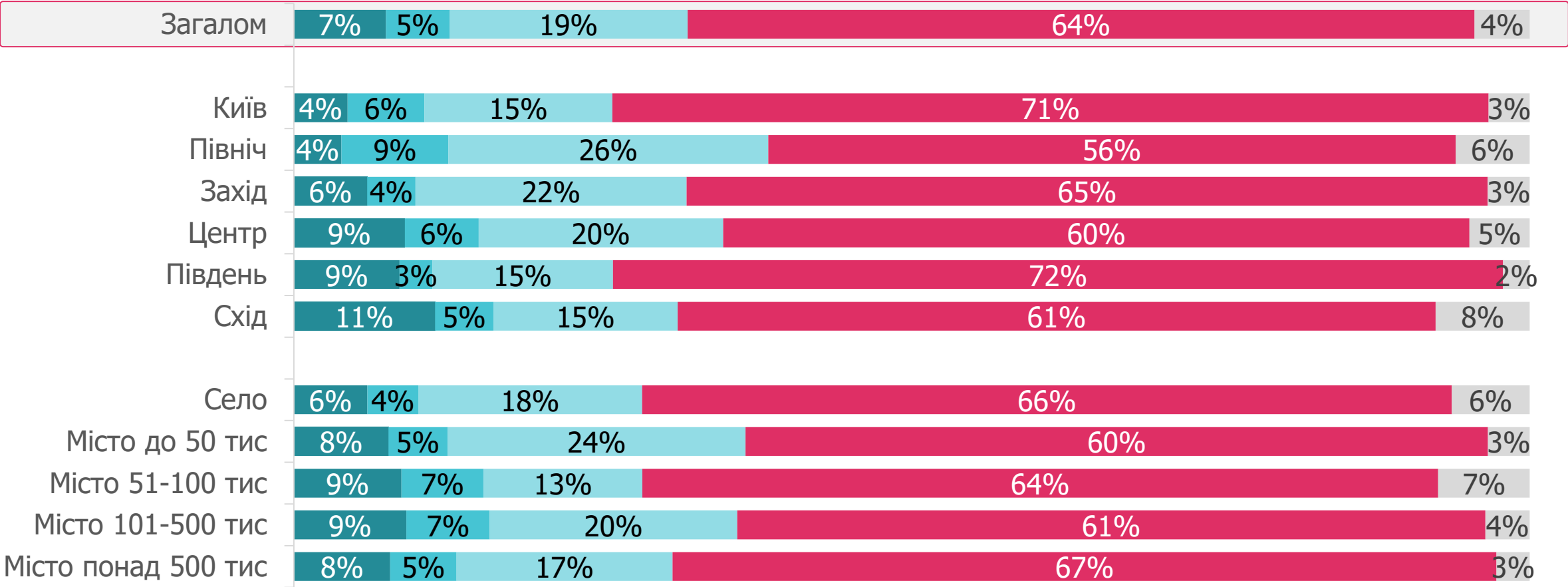
Дослідження: Оцінка рівня фінансової грамотності українців | 10-20 червня, 2025

Мешканці Півночі та Центру найчастіше просять гроші у подружжя, що може свідчити про найвищу економічну нерівність між статями

ЧИ ДОВОДИТЬСЯ ВАМ ПРОСИТИ ГРОШІ У СВОГО ЧОЛОВІКА/ПАРТНЕРА (ЖІНКИ/ПАРТНЕРКИ) НА СЕБЕ АБО НА ВИТРАТИ ДОМАШНЬОГО ГОСПОДАРСТВА?

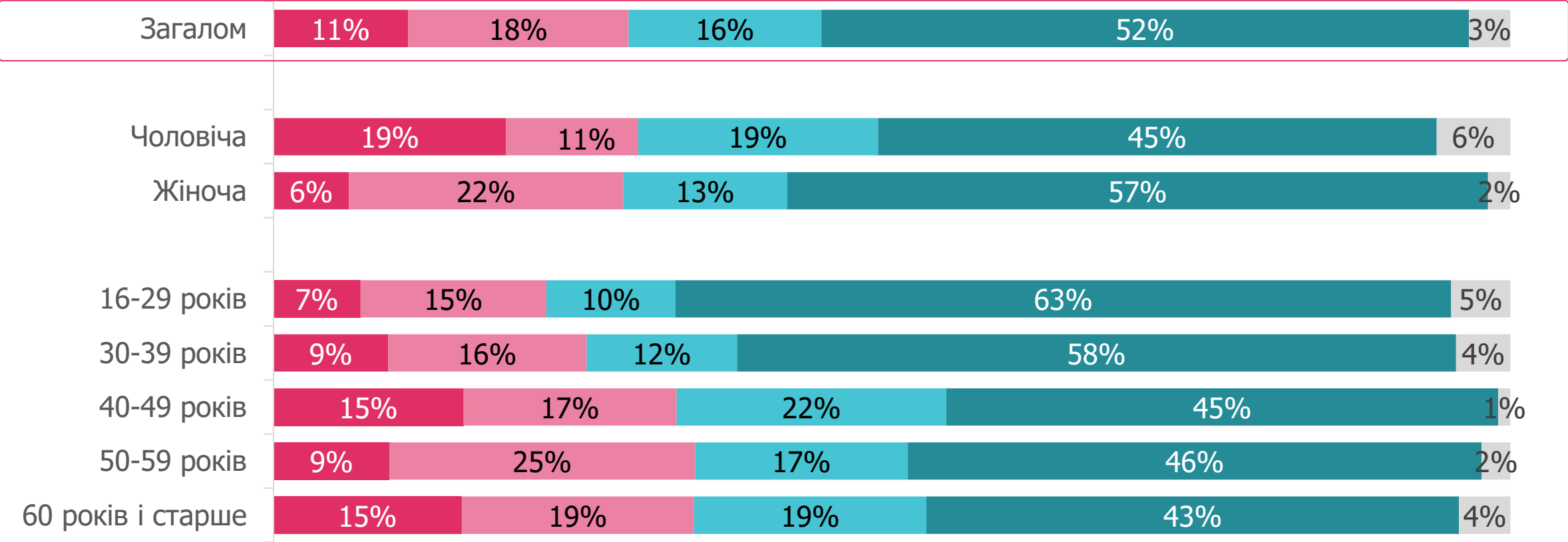
■ Так, завжди ■ Так, часто ■ Так, іноді ■ Ніколи ■ Важко сказати

Понад чверть чоловіків і жінок ображають ситуації, коли треба просити кошти у подружжя. Це свідчить про гендерні стереотипи і невпорядкованість сімейного бюджету. Молодь і людей до 39 років це ображає рідше, що свідчить про меншу поширеність гендерних стереотипів (що доводять інші дослідження) і краще планування бюджету

ЧИ ВАС ОБРАЖАЄ ТЕ, ЩО ВАМ ТРЕБА ПРОСИТИ ГРОШІ НА СВОЇ ВИТРАТИ ТА НА ВИТРАТИ ВАШОГО ДОМАШНЬОГО ГОСПОДАРСТВА У ВАШОГО ПАРТНЕРА/ПАРТНЕРКИ?

■ Дуже ображає ■ Скоріше ображає ■ Скоріше не ображає ■ Зовсім не ображає ■ Важко сказати

База: N=319 (частка респондентів, які просять гроші чоловіка/партнера (жінки/партнерки))

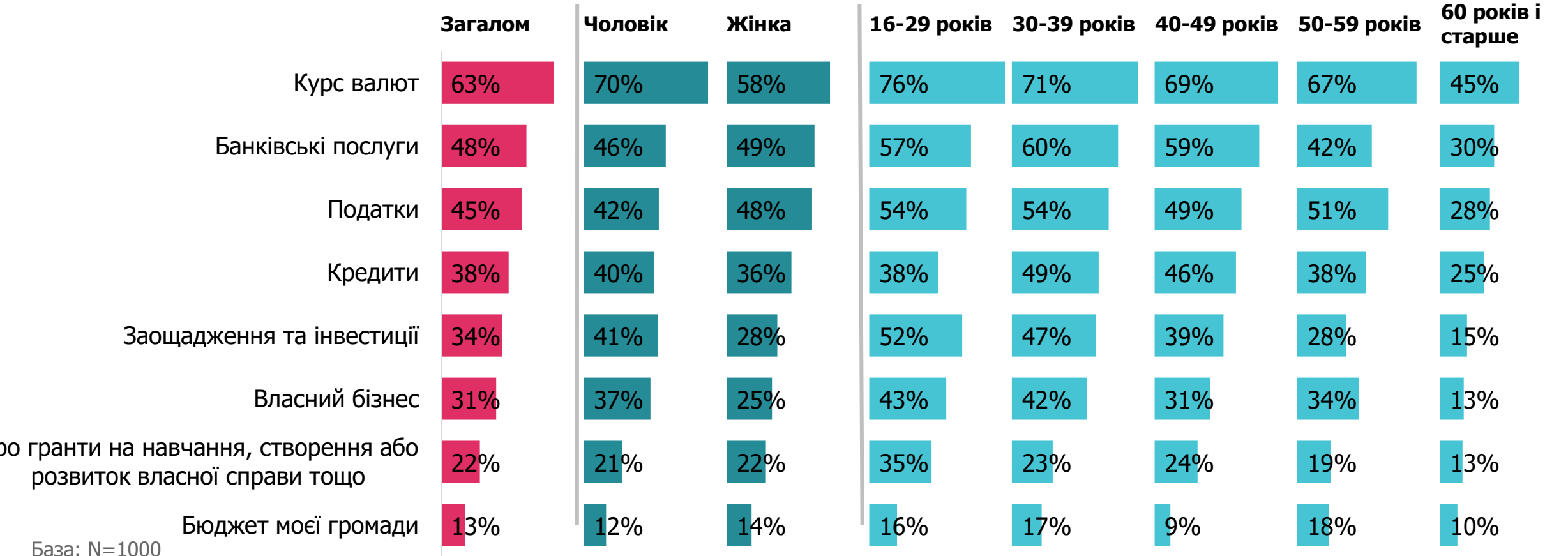
Дослідження: Оцінка рівня фінансової грамотності українців | 10-20 червня, 2025

Більшість українців необізнані в усіх фінансових темах, крім курсу валют. Жінки менш обізнані, ніж чоловіки, в усіх темах, крім банківських послуг, податків, грантів і бюджету громади. Втім, судячи з вищезазначених даних, вони також менш обізнані в банківських послугах і бюджеті громади. Люди 30-39 років демонструють найвищу обізнаність в усіх темах, крім грантів, з якими найбільше обізнана молодь (втім, для молоді існує більше грантів, ніж для інших вікових груп)

ОЦІНІТЬ, БУДЬ ЛАСКА, НАСКІЛЬКИ ВИ ОБІЗНАНІ ЩОДО КОЖНОЇ З НАСТУПНИХ ТЕМ? ОЦІНІТЬ, БУДЬ ЛАСКА, НАСКІЛЬКИ ВИ ОБІЗНАНІ ЩОДО КОЖНОЇ З НАСТУПНИХ ТЕМ?

Частка респондентів, які дуже добре обізнані та скоріше обізнані

База: N=1000

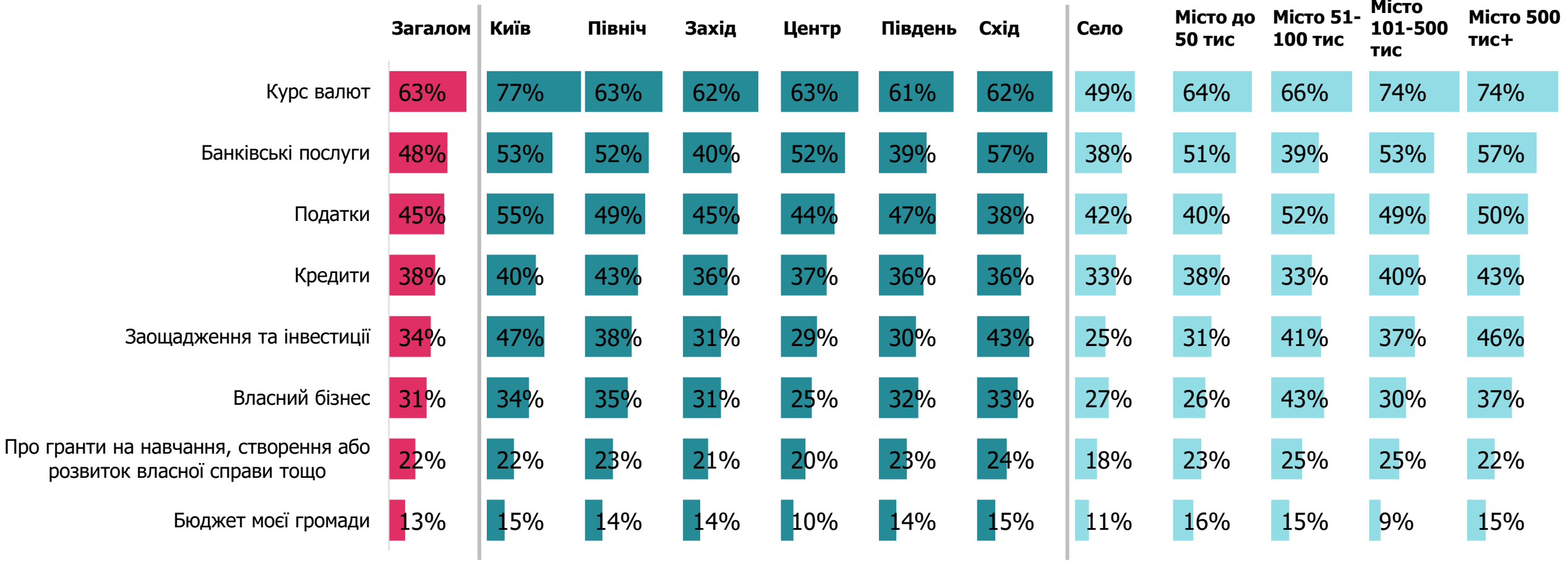
Дослідження: Оцінка рівня фінансової грамотності українців | 10-20 червня, 2025

Мешканці великих міст демонструють найвищу обізнаність, мешканці сіл – найменшу. Мешканці Півночі демонструють найвищу обізнаність щодо більшості тем

ОЦІНІТЬ, БУДЬ ЛАСКА, НАСКІЛЬКИ ВИ ОБІЗНАНІ ЩОДО КОЖНОЇ З НАСТУПНИХ ТЕМ? ОЦІНІТЬ, БУДЬ ЛАСКА, НАСКІЛЬКИ ВИ ОБІЗНАНІ ЩОДО КОЖНОЇ З НАСТУПНИХ ТЕМ?

Частка респондентів, які дуже добре обізнані та скоріше обізнані

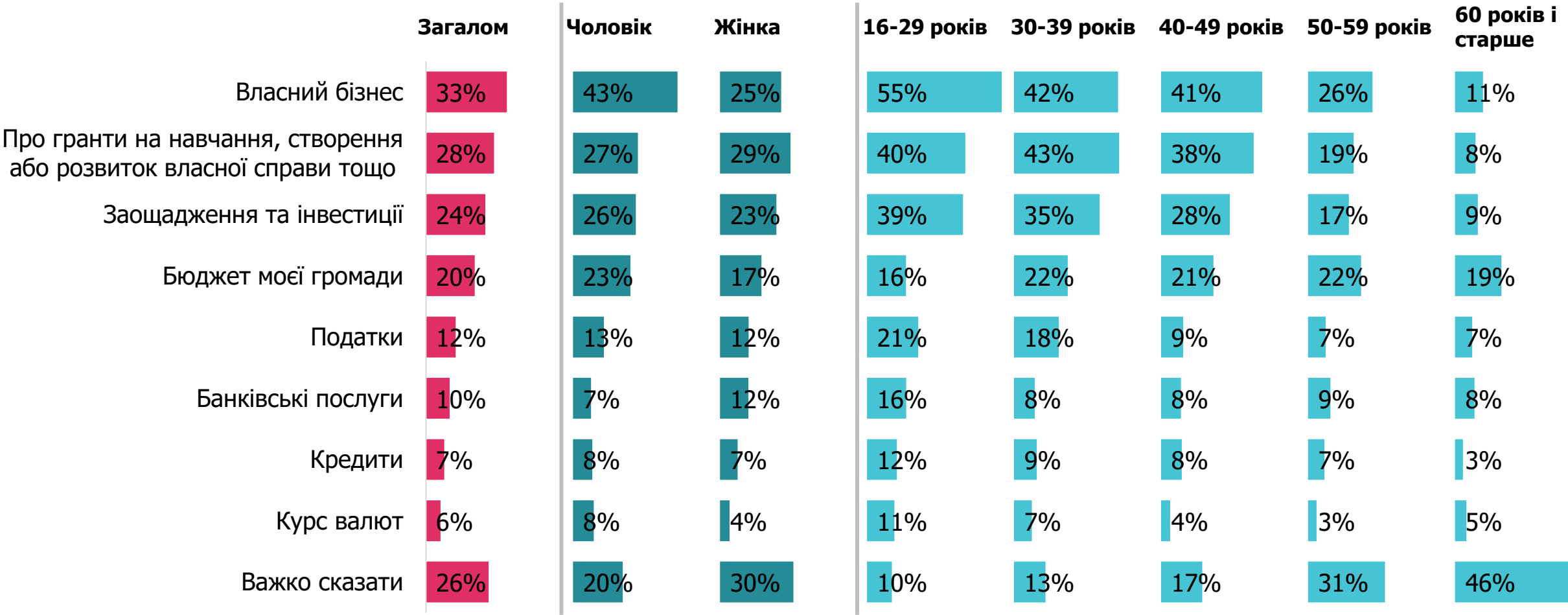

Бажаання вчитись

Жінки виявляють меншу зацікавленість в ключових фінансових темах ймовірно через нижчу обізнаність. Для жінок найцікавіші гранти, а для чоловіків – власний бізнес. Водночас бізнес, гранти, інвестиції і бюджет громади входять в топ тем для обох статей. Молодь найбільше хоче вчитись, пенсіонери - найменше

ЯКІ З НАСТУПНИХ ТЕМ ВИ ХОТІЛИ Б ВИВЧИТИ ДОКЛАДНІШЕ? ОБЕРІТЬ ТРИ ВІДПОВІДІ

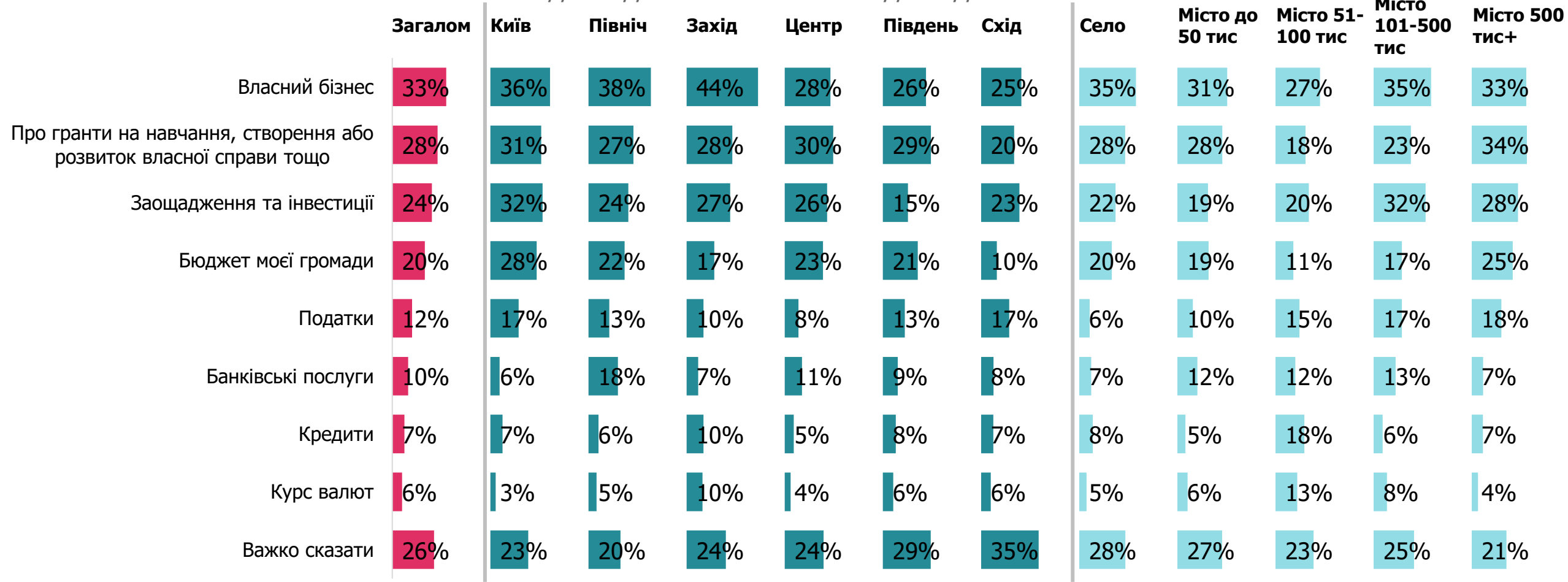

База: N=1000

Дослідження: Оцінка рівня фінансової грамотності українців | 10-20 червня, 2025

Мешканці великих міст загалом найбільше хочуть вчитись, але мешканці сіл так само зацікавлені у вивченні можливостей відкриття власного бізнесу. Найбільше зацікавлені у вивченні можливостей для власного бізнесу на Заході, найменше – на Півдні і Сході ймовірно через найменші можливості в цих регіонах через російську агресію

ЯКІ З НАСТУПНИХ ТЕМ ВИ ХОТІЛИ Б ВИВЧИТИ ДОКЛАДНІШЕ? ОБЕРІТЬ ТРИ ВІДПОВІДІ

База: N=1000

Дослідження: Оцінка рівня фінансової грамотності українців | 10-20 червня, 2025

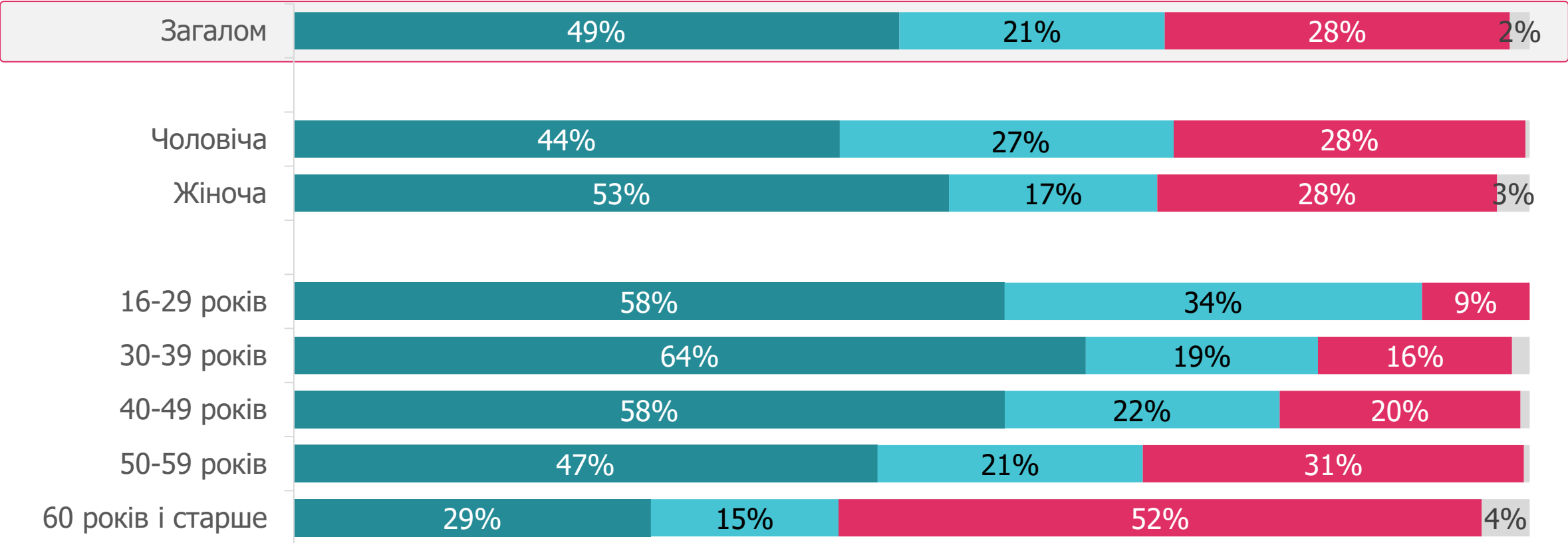
53% жінок і 44% чоловіків зацікавлені в безкоштовних курсах фінансової грамотності

Найбільш зацікавлені люди 30-39 років (64%), найменш - пенсіонери

ЧИ ЗАЦІКАВИЛИСЬ БИ ВИ БЕЗКОШТОВНИМИ КУРСАМИ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ, ЯКБИ ЇХ ОРГАНІЗУВАЛА МІСЦЕВА ВЛАДА АБО ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ – ТОБТО ВИ БУЛИ Б ВПЕВНЕНІ, ЩО КУРСИ ОРГАНІЗОВАНІ НЕ ДЛЯ РЕКЛАМИ ПЕВНИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ АБО ШАХРАЙСТВА?

■ Так ■ Ні, вивчили б самостійно те, що цікавить ■ Не цікавить взагалі тема фінансової грамотності ■ Важко сказати

База: N=1000

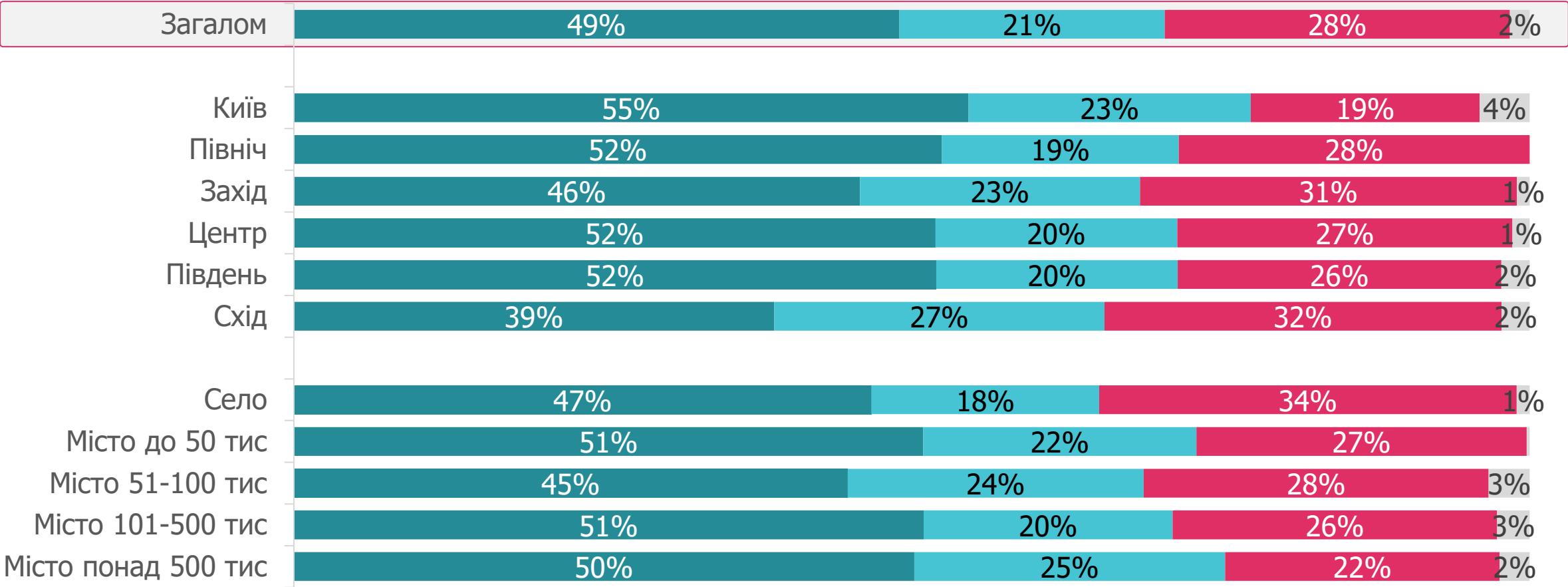
Дослідження: Оцінка рівня фінансової грамотності українців | 10-20 червня, 2025

Кияни найбільше зацікавлені в безкоштовних курсах, а мешканці Сходу – найменше; різниця між містами і селами статистично незначуща

ЧИ ЗАЦІКАВИЛИСЬ БИ ВИ БЕЗКОШТОВНИМИ КУРСАМИ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ, ЯКБИ ЇХ ОРГАНІЗУВАЛА МІСЦЕВА ВЛАДА АБО ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ – ТОБТО ВИ БУЛИ Б ВПЕВНЕНІ, ЩО КУРСИ ОРГАНІЗОВАНІ НЕ ДЛЯ РЕКЛАМИ ПЕВНИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ АБО ШАХРАЙСТВА?

- Так
- Ні, вивчили б самостійно те, що цікавить
- Не цікавить взагалі тема фінансової грамотності
- Важко сказати

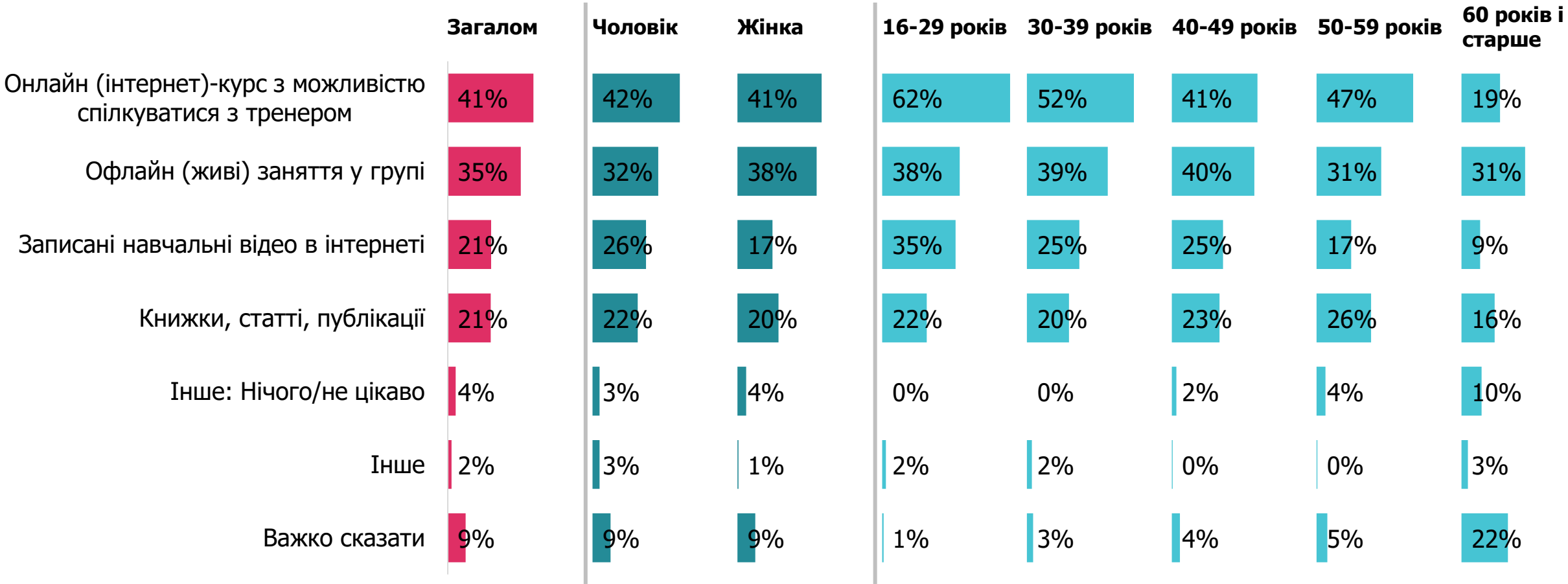
База: N=1000

Дослідження: Оцінка рівня фінансової грамотності українців | 10-20 червня, 2025

Онлайн курс є найкращим форматом і для чоловіків, і для жінок; разом з тим жінки більше зацікавлені в офлайн курсі, ніж чоловіки (38% проти 32%). Єдиною віковою групою, що надає перевагу офлайн курсу, є пенсіонери

ЯКЩО Б ВИ ВИРІШИЛИ ПІДВИЩИТИ СВОЮ ФІНАНСОВУ ГРАМОТНІСТЬ, ЯКОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ ВИ Б БІЛЬШ ОХОЧЕ СКОРИСТАЛИСЯ?

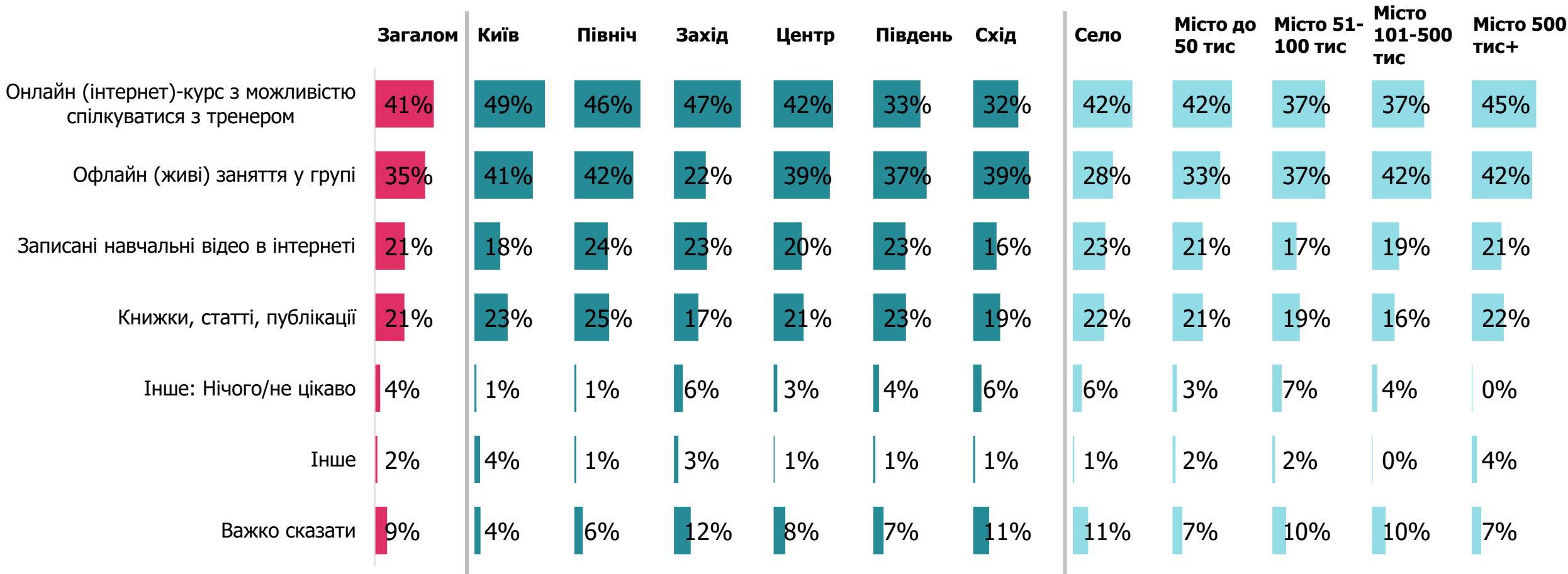
База: N=1000

Дослідження: Оцінка рівня фінансової грамотності українців | 10-20 червня, 2025

Всі регіони надають перевагу онлайн курсу, крім Півдня і Сходу, які надають перевагу офлайн заняттям ймовірно через найбільші проблеми з Інтернетом. Цікаво, що села і менші міста рідше обирають офлайн заняття, ніж більші міста, можливо через нестачу живого спілкування в останніх

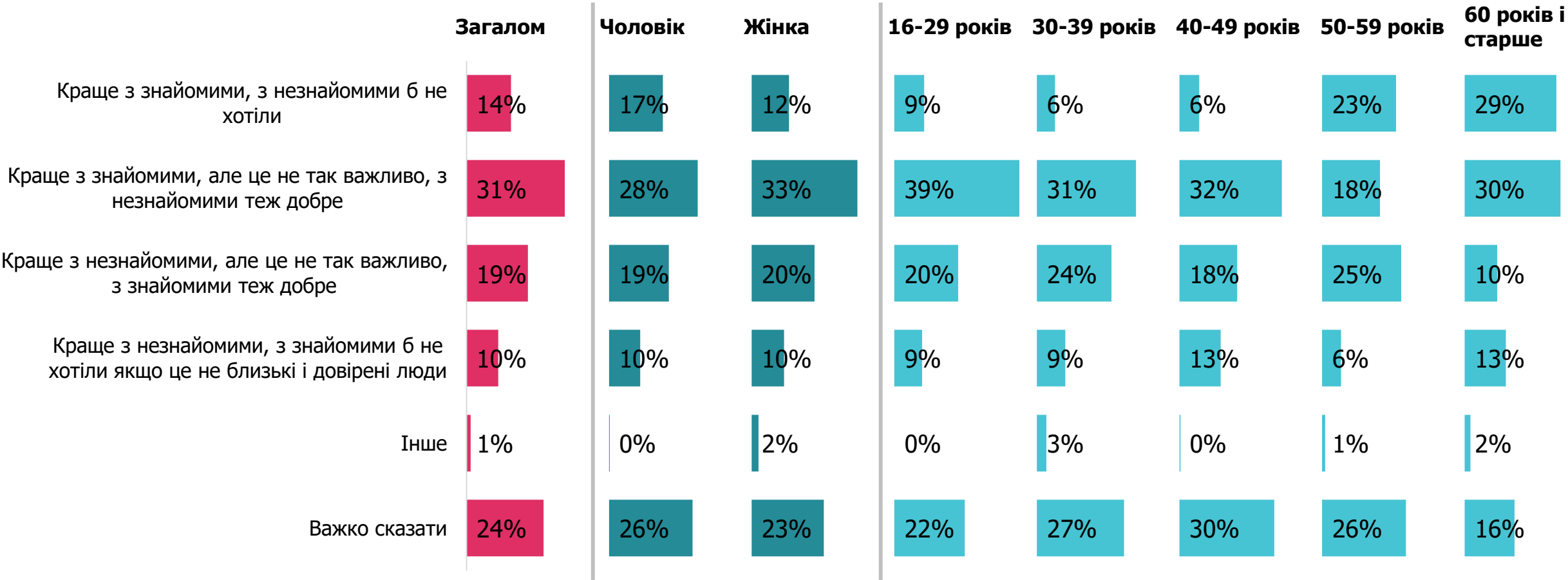
ЯКЩО Б ВИ ВИРІШИЛИ ПІДВИЩИТИ СВОЮ ФІНАНСОВУ ГРАМОТНІСТЬ, ЯКОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ ВИ Б БІЛЬШ ОХОЧЕ СКОРИСТАЛИСЯ?

Відносна більшість обох статей та усіх вікових груп надають перевагу проходженню курсів із знайомими (ймовірно це додавало б людям мотивації), але більшості це не дуже важливо

ВАМ БУЛО Б КОМФОРТНІШЕ ЗАЙМАТИСЬ НА КУРСІ ІЗ ЗНАЙОМИМИ (НАПРИКЛАД, З ВАШОЇ ГРОМАДИ ЧИ РАЙОНУ) ЧИ З НЕЗНАЙОМИМИ ЛЮДЬМИ?

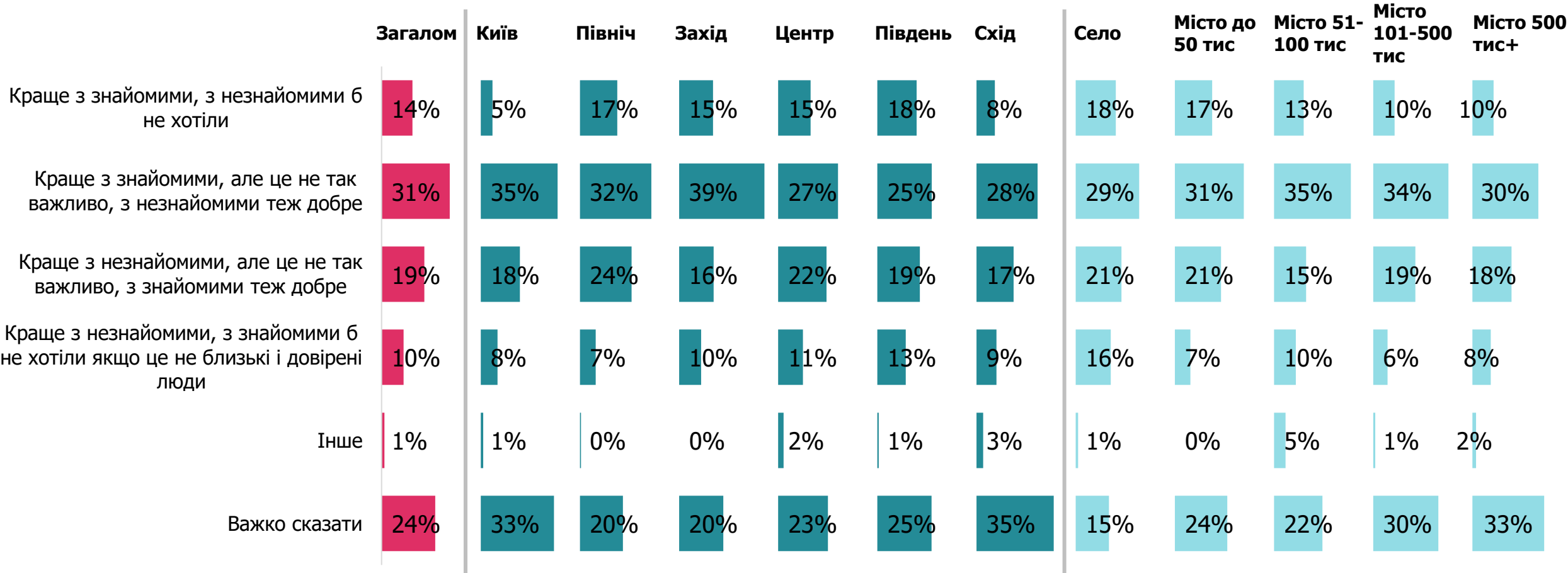
База: N=665 (частка респондентів, які надають перевагу онлайн та офлайн курсам)

Дослідження: Оцінка рівня фінансової грамотності українців | 10-20 червня, 2025

Відносна більшість обох регіонів та типів населених пунктів також надають перевагу проходженню курсів із знайомими. Водночас цікаво, що села відносно найчастіше віддають перевагу незнайомим можливо через ближчі відносини з сусідами і небажанням оприлюднювати свої фінансові можливості

ВАМ БУЛО Б КОМФОРТНІШЕ ЗАЙМАТИСЬ НА КУРСІ ІЗ ЗНАЙОМИМИ (НАПРИКЛАД, З ВАШОЇ ГРОМАДИ ЧИ РАЙОНУ) ЧИ З НЕЗНАЙОМИМИ ЛЮДЬМИ?

База: N=665 (частка респондентів, які надають перевагу онлайн та офлайн курсам)

Дослідження: Оцінка рівня фінансової грамотності українців | 10-20 червня, 2025